

Tinódi Lantos Sebestyén emlékezete

Gál Karolina Kitti 9A.

**Tinódi Lantos Sebestyén (Tinód, 1505 – 1510 között–
Sárvár, 1556. jan. vége):**

- a magyar epikus költészet jelentős alakja, a 16. század legkiválóbb énekmondója.
- születési helyét pontosan megállapítani nem lehet; valószínűleg a Baranya vármegyei Tinód. 1542-ig Szigetváron élt Török Bálint udvarában. Amikor Török Bálint fogságba került, vándorénekesként bejárta az egész országot. 1544-ben jelen volt a nagyszombati országgyűlésen; 1548-ban Báthori nyírbátori udvarában élt. Ezt követően Kassán lakott; itt házat szerzett s népes családot nevelt; innen kereste fel a nagyobb harcok színhelyeit. 1553-ban Debrecenbe, majd Erdélybe ment, Bethlen Farkas bonyhai udvarába. Kolozsvárott nyomtatta ki Cronicáját 1554-ben. 1555-ben Nádasdy Tamást látogatta meg; az ő udvarában érte utol a halál.
- a 16. századi epika valamennyi műfaját művelte. Főleg a törökökkel vívott harcok eseményeit jegyezte fel krónikás hűséggel a közvetlen benyomások és tapasztalatok alapján. Ezért históriás énekei történeti forrásértékűek, más része biblikus ének, vagy antik témájú széphistória. Ezenkívül írt verses pamfleteket az erőszakos tisztartók és a korhelyek ellen. A magyar műzene első igazán hatékony képviselője. 23 saját szerzeményű dallama, amely a Cronicában maradt fenn, a 16. század históriásének-termésének legjava.

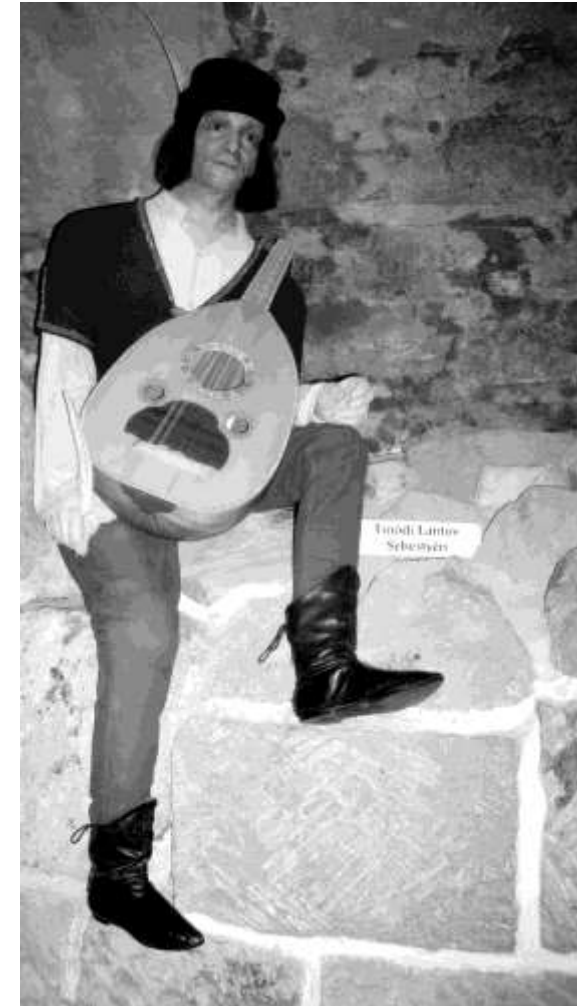

Sebestyén deák az egyike azon jeles magyaroknak, akik az ország számos pontján rendelkeznek emlékművel.

A budapesti Népligetben álló szobrát Ferenc József kilenc másikkal együtt ajándékozta a nemzetnek. De Egerben, Nyírbátorban, Szigetváron, Dombóváron, valamint Baranyában az elpusztult Tinód-pusztán is szobra áll.

Büszkén mondhatjuk azonban, hogy csak Sárváron őrzi két szobor mellett további két emléktábla is nevét. A várparki és a gimnáziumbeli szobrai, és a sári templom falán lévő tábla mellett újra elhelyezésre került a várudvar falán a korábbi emlékmű bronztáblája.

Ezek is jelzik, hogy létezik Sárváron Tinódi-kultusz, talán már a Nádasyak kora óta.

Sárvár – Vas vármegye - Móricz Zsigmond u. 2.

Az iskola bejárat melletti falán, valamint a földszinti folyosón is van egy-egy példány.

Felállítás: 2006

Alkotó: Németh Mihály

A Vas Vármegyei SzC Sárvári Tinódi Gimnázium főbejárata melletti falon, a címeres tábla alatt láthatunk az alkotásból egy példányt.

Az alkotás felirata:

„az mi keveset írtam, igazat írtam”

Sárvár – Vas vármegye -Móricz Zsigmond utca 2.

Az iskola folyosóján.

Alkotó: Németh Mihály

Sárvár – Vas vármegye – Várkerület utca 1.

A Nádasdy vár udvarában

Alkotó: Németh Mihály

A vár udvarában, a téglafalba beépített párkányon áll.
Állításának időpontja nem ismert.

Sárvár - Vas vármegye - Sársziget u. 58.

Avatás: 1935

Alkotó: Rumi Rajki István

A sári templom külső falán lévő táblát a szombathelyi székhelyű Faludi Ferenc Irodalmi Társaság állíttatta 1935-ben.

A felirat szerint:

'E templom körül elporladt temetőben pihen
örök álmát TINÓDI LANTOS SEBESTYÉN a
mohácsi Magyarország vándorpoétája'

Az emléktáblát lant, kard és mirtuszág díszíti.

Sárvár – Vas vármegye - Várkerület utca 1.

A sárvári vár udvarának belső falán látható.

Avatás: 1933

Avatás: 2014. január 13.

Alkotó: Rumi Rajki István

Habsburg Ferdinánd király 1553. augusztus 23-án Nádasdy ajánlására „az éneklés művészetében és a históriáknak magyar nyelven ritmusokba való ékes foglalásával” szerzett érdemei elismeréseként nemesi rangra emelte és Tinódi Lantos Sebestyén számára címeres-levelet adományozott.

Tinódi címerében a kéz nem a markolatot, hanem a kard élét fogja. Ez utalhat arra, hogy végvári harcokban megsérülhetett. Mire a tábla a várudvarba került, előtte több helyszínt is bejárt. "A Tinódi-emléktábla korábban a Várparkban, majd később a jelenlegi várparkoló területén állt. A Rumi Rajki műalkotás egy emlékoszlop része volt. Időközben az oszlopot lebontották, ezért az emléktábla a Nádasdy Ferenc Múzeum gyűjteményébe került." 2014-ben került jelenlegi helyére, a közönség ismét nyilvánosan megtekintheti.

A tábla felirata:

"Ebben az ősi Nádasdy várban
töltötte élete utolsó napjait
a török idők nagy krónikása
Tinódy Lantos Sebestyén.
Itt halt meg. Eltemették
1556. jan. 30-án
a sári atyák hamvai mellé.
Ezt az emléket állította
Sárvár közönsége 1933 évben."

kozterkep/mapublic

Sárvár – Vas vármegye - Várkerület utca
Vár-park

Felállítás: 1970
Alkotó: Szabó Iván

Enying - Fejér vármegye - Kossuth Lajos u. 65-67.

A Tinódi Lantos Sebestyén Református Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola udvarán áll.

Felállítás: 2006

Alkotó: ismeretlen

A róla elnevezett Tinódi Lantos Sebestyén Református Zeneiskolát 1996-ban alapították. A fennállásának 10. évfordulóján állították ezt az emlékkövet. Az alkotás egy kőszikla, melyen egy kicsi dombormű látható. A dombormű címerpajzs alakú, rajta Tinódi Lantos Sebestyén portréja, miközben lantját pengeti. Alatta felirat:

"Iskolánk névadója

TINÓDI LANTOS SEBESTYÉN

1506-1556

2006"

Vitézként Török Bálintnál, Enying birtokló uránál szolgált. Talán enyingi kötődése is innét ered.

Nyírbátor–Szabolcs–Szatmár–Bereg vármegye - Ifjúság útja

A Tinódi Lantos Sebestyén Zeneiskola előtti
udvaron

Avatás: 1976

Alkotó: Huszár István

A neves énekszerző, lantos tiszteletére, halálának 420. évfordulója alkalmából az újonnan épült nyírbátori városi zeneiskola felvette Tinódi Lantos Sebestyén nevét. Róla akkor két alkotás is született; egy az iskola kertjébe került kőből, egy az iskola aulájába fából, amelyeket Huszár István nyíregyházi festő, szobrászművész készített.

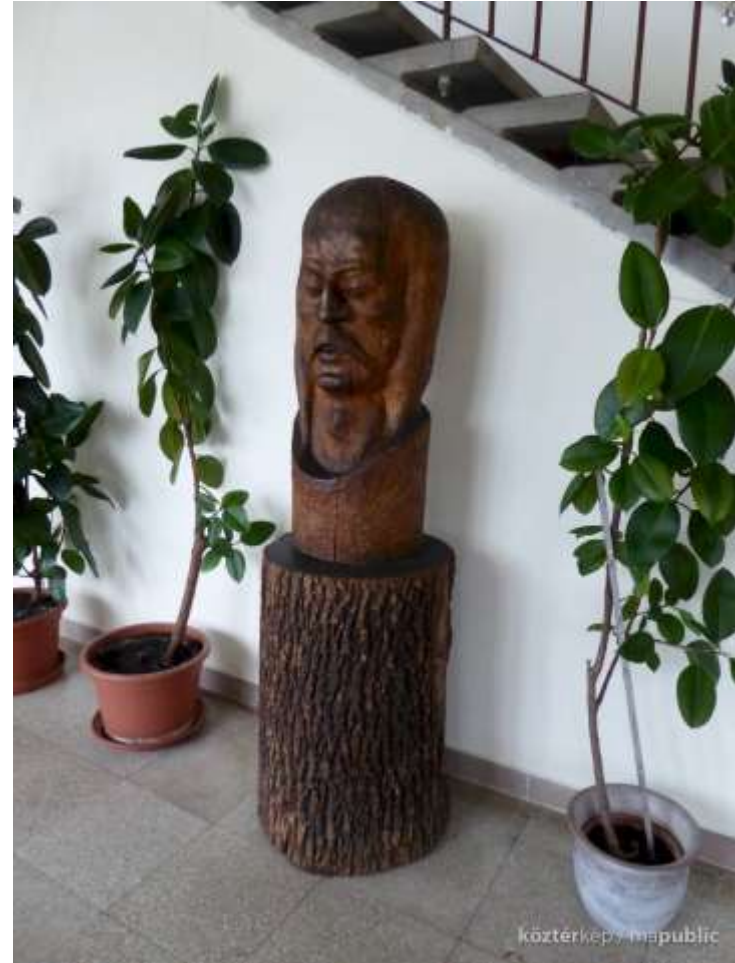

**Nyírbátor–Szabolcs–Szatmár–Bereg vármegye -
Ifjúság útja**

A Tinódi Lantos Sebestyén Zeneiskola aulájában

Avatás: 1976

Alkotó: Huszár István

Nyírbátor – Szabolcs – Szatmár – Bereg vármegye - Ifjúság útja

A Tinódi Lantos Sebestyén Zeneiskola homlokzatán

Avatás: 2006. április 12.

Alkotó: Tabiné Jenei Erzsébet

A neves énekszerző, lantos tiszteletére, halálának 450. évfordulója alkalmából emléktáblát avattak a harmincéves zeneiskola homlokzatán, amelyet Tabiné Jenei Erzsébet nyíregyházi grafikus, zománcművész készített, kiegészítve a már meglévő két Tinódi szobrászati alkotást.

Nyírbátor - Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye
- Egyház utca 1.

A templom főbejárata előtt van a szobor.

Avatás: 1979. október 21.

Alkotó: Kiss István

Tinódi a nyírbátori várban vendégeskedett 1548-ban. A református templom déli oldalán áll Kiss István Kossuth-és Munkácsy-díjas szobrászművész alkotása.

"A nyírbátori templom és harangláb előtt áll Tinódi Lantos Sebestyén bronz szobra, ... Tinódi egy kőtámfalon keresztbe rakott lábbal ül, lantján játszik és recitálja versét, mellette a vándorzenészek elmaradhatatlan attribútuma a vándortarisznya látható. A szobrot a Nyírbátori Szerződés 430 éves évfordulóján leplezték le."

**Budapest – Pest vármegye XVI. kerület, Diósy
Lajos utca 22-24.**

Mátyásföld Erzsébet-ligetében álló főiskola
épületében találhatóak az alkotások.

Avatás: 1954

Alkotó: Boda Gábor

A Mátyásföldi II. Rákóczi Ferenc Katonai Középiskola épülete Wagner László és Fodor László tervei alapján épült fel 1953-ban. A szocialista realista épület díszítéseként tizennyolc darab domborművet kapott. A híres történelmi személyiségeket ábrázoló aranszínűre festett gipsz domborműveket Boda Gábor ötvös és szobrászművész készítette. A második emeleten látható Tinódi Lantos Sebestyén énekszerző, lantos portréja.

Budapest – Pest vármegye - X. kerület,
Népliget

Felállítás: 1955

Avatás: 1907. augusztus 16.

Alkotó: Bezerédi Gyula

Építész: Jámborszky Lajos

Tinódi Lantos Sebestyén ülő bronzalakja Ferenc József által adományozott 10 szobor egyike. A kőtalapzaton török-magyar ütközetet ábrázoló domborművet láthatunk.

Bezerédi Gyula alkotását eredetileg 1907-ben állították fel a Nemzeti Színház akkori épülete előtt, a Blaha Lujza téren. A 2-es metró építése és a Blaha Lujza tér átrendezése miatt helyezték át a Népligetbe, a mai helyére.

Rózsafa - Baranya vármegye - Rákóczi utca 1.

A templommal szembeni parkban.

Avatás: 1990. szeptember 09.

Alkotó: Vanyur István

A falu központjában, egy parkban áll Tinódi Lantos Sebestyén mellszobra, stílusosan, rózsák közt. Posztamensén címere helyezkedik el. Bár a Wikipédia ezt írja: „Születési helye pontosan nem ismert, vagy a Fejér vármegyei, vagy a Baranya vármegyei Tinód.”, a mellszobor itt áll Rózsafa községben.

A község határában állhatott valaha Tinódfalva, mely később elpusztult.

Szigetvár - Baranya vármegye

Közvetlenül a vár kapujában, jobb oldalon áll.

Felállítás: 1967

Alkotó: Kiss István

A modern megformálású szobor, kezében lantot tartó álló alak, a költő szigetvári tartózkodására emlékeztet.

Eger - Heves vármegye - Tinódi Sebestyén tér 8.

A volt Dózsa György tér 8. az étterem előtti kis zöld területen láthatjuk.

Avatás: 2002. október 17.

Alkotó: Pusztai Ágoston

A várhoz a Dobó tértől vezető úton ül egy terméskövön Tinódi Lantos Sebestyén kb. életnagyságban, és zenél a lantján. Eger egyik műemlék épülete, a Gallasy-ház előtti füves területen helyezték el a szobrot.

Az alkotás évfordulós, az egri vár diadalának 450 éves évfordulója tiszteletére avatták.

Dombóvár - Tolna vármegye - Hunyadi tér

A művelődési ház előtt áll.

Avatás: 2000

Alkotó: Raffay Dávid

A millenniumi ünnepségek keretében avatták a Hunyadi téren Raffay Dávid Tinódi bronz szobrát, amely a krónikást lova mellett ülve ábrázolja.

Felhasznált irodalom:

- <https://www.arcanum.com>
- <https://sarvaranno.hu>
- <https://indafoto.hu>
- <https://www.kozterkep.hu>